

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

ALICJA PIHAN-KIJASOWA

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

PROFESOR BOGDAN WALCZAK – LINGWISTA KOMPLETNY

W 2012 roku polskie środowisko językoznawcze świętowało 70. urodziny Profesora Bogdana Walczaka¹, jednego z najwybitniejszych polskich językoznawców, specjalizującego się przede wszystkim w historii języka polskiego, ale mającego też bardzo znaczący i ważny dorobek naukowy z zakresu językoznawstwa współczesnego, stylistyki, socjolingwistyki, leksykologii i leksykografii, onomastyki, glottodydaktyki, kultury języka, slawistyki, metodologii badań lingwistycznych. Trudno wskazać dyscyplinę językoznawczą, do której Badacz nie wniósłby nowej, oryginalnej myśli. Można więc z całą pewnością powiedzieć, że Profesor Bogdan Walczak to lingwista kompletny.

Bogdan Walczak², Wielkopoolanin, urodził się 17 lutego 1942 roku w Miłosławiu w tradycyjnej rodzinie mieszczańskiej – Jego ojciec, Józef, był krawcem, matka, Helena, zawodowo nie pracowała, poświęcając czas wychowaniu dzieci: Bogdana i dwu córek – Janiny i Małgorzaty. Naukę pobierał wpieryw w rodzinnym Miłosławiu, następnie w pobliskiej Wrześni w Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1960 roku podjął studia polonistyczne na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uwieńczył je w 1965 roku magisterium na podstawie pracy *Wybrane zagadnienia języka ksiąg sądowych inowrocławskich z XVI i XVII wieku*, której promotorem był znakomity historyk języka polskiego i slawista, Profesor Władysław Kuraszkiewicz. W tym też roku podjął pracę w macierzystej uczelni w Katedrze Języka Polskiego, wpieryw jako asystent stażysta, następnie asystent i starszy asystent. Pod kierunkiem swego Mistrza, Profesora Kuraszkiewicza, przygotował dysertację doktorską na temat *Francuskie zapożyczenia leksykalne w języku polskim* i uzyskał

---

¹ Jubilatowi dedykowano 3-tomowy zbiór artykułów autorów polskich i zagranicznych: *Cum reverentia, gratia, amicitia. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi*, red. J. Migdał i A. Piotrowska-Wojaczyk, t. 1–3, Poznań 2013.

² Pełniejszy biogram Bogdana Walczaka, pióra Jolanty Migdał i Agnieszki Piotrowskiej-Wojaczyk [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia...., op. cit.*, t. 1, s. 19–24; tu ograniczę się do przywołania podstawowych faktów biograficznych, skupiając się na prezentacji dorobku naukowego Profesora.

w 1974 roku stopień doktora nauk humanistycznych. Jednocześnie awansował na stanowisko adiunkta. Kolejny stopień naukowy – doktora habilitowanego – przyniósł rok 1991, a podstawą była opublikowana monografia *Słownik wileński na tle dziejów polskiej leksykografii*³. Wkrótce, w 1996 roku, otrzymał tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych. Jako nauczycielowi akademickiemu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, po przejściu na emeryturę w 2012 roku, przyznano Mu godność Profesora Seniora macierzystej uczelni.

Bogdan Walczak debiutował w 1964 roku, publikując artykuł *Z problematyki słowotwórczej materiału toponomastycznego pow. leszczyńskiego* w czasopiśmie „Językoznawca”⁴. Od tego czasu niestrudzenie bada, interpretuje i opisuje różne aspekty języka polskiego i języków słowiańskich. Obecnie na Jego dorobek publikacyjny składa się ponad 1000 tekstów, w tym znacznie ponad połowę stanowią oryginalne prace naukowe; pozostałe to prace popularnonaukowe⁵. Wśród prac naukowych czołowe miejsce zajmuje 7 książek autorskich i 10 redagowanych. Najważniejsze i najczęściej cytowane to: *Między snobizmem i modą a potrzebami języka, czyli o wyrazach obcego pochodzenia w polszczyźnie*⁶, *Słownik wileński na tle dziejów polskiej leksykografii*⁷, *Zarys dziejów języka polskiego*⁸, *Słownik gwary miejskiej Poznania* (współautor i współredaktor)⁹. Ponadto we współautorstwie ze Stanisławem Bąbą wydał książkę *Na końcu języka. Poradnik leksykalno-gramatyczny*¹⁰, z Krzysztofem Maćkowiakiem *Język i styl w kręgu zainteresowań Edmunda Bojanowskiego*¹¹, z zespołem autorów pod kierunkiem Haliny Zgółkowej tworzył *Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny* (współautorstwo 14 tomów)¹².

Bogatej i różnorodnej tematycznie twórczości naukowej prof. Bogdana Walczaka nie sposób całościowo przedstawić w krótkim omówieniu. Jednakże do pewnych problemów Profesor powraca częściej, poświęcając im wiele uwagi, wprowadzając do nauki ważne ustalenia, ukazując nowe perspektywy badawcze. I na te problemy i prezentujące je teksty należy zwrócić uwagę.

Główną poddyscypliną naukową uprawianą przez prof. Bogdana Walczaka są dzieje języka polskiego. W tym zakresie w dorobku naukowym Badacza poczesne miejsce zajmuje problematyka związana z wpływami obcymi w polszczyźnie. Prof. Bogdan Walczak dokonuje modyfikacji i uściśleń w zakresie wpływów obcych, szczególnie francuskich, w dziejach języka polskiego, skupiając się m.in. na ich chronologii, intensywności, zakresie socjolingwistycznym i stylistycznym. Tym problemom szczegółowym poświęcił kilka

³ Poznań 1991.

⁴ 1964, nr 11–12, s. 45–51.

⁵ Patrz: *Wykaz prac Profesora Bogdana Walczaka*. Zestawiły J. Migdał i A. Piotrowska-Wojaczyk, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia...., op. cit.*, t. 1, s. 25–70.

⁶ Poznań 1987.

⁷ Poznań 1991.

⁸ Poznań 1995, wyd. 2 Wrocław 1999; w przygotowaniu wyd. 3 poszerzone oraz tłumaczenie na język bułgarski i angielski

⁹ Warszawa – Poznań 1997, wyd. 2 z suplementem 1999; książka uhonorowana Nagrodą Naukową Miasta Poznania I stopnia

¹⁰ Warszawa – Poznań 1992.

¹¹ Poznań – Zielona Góra – Grabonóg 2001.

¹² Poznań 1994–1998.

dziesiąt prac, by przykładowo tylko wymienić: *Chronologie des influences françaises sur le polonais*¹³; *Adaptacja francuskich zapożyczeń leksykalnych w języku polskim i rosyjskim*¹⁴; *Galicyzmy leksykalne w komedii i dramie epoki stanisławowskiej*¹⁵; *Wpływy francuskie w polszczyźnie epoki Oświecenia*¹⁶; *Z różnic między językiem artystycznym a potocznym w czasach stanisławowskich (Galicyzmy w poezji i korespondencji Stanisława Trembeckiego)*¹⁷; *Galicyzmy we współczesnej polszczyźnie (Uwagi – między innymi – socjolingwistyczne)*¹⁸; *Galicyzmy w polszczyźnie na tle historii związków polsko-francuskich*¹⁹; *Les contacts linguistiques polono-français à la lumière des gallicismes en polonais*²⁰. Poza zapożyczeniami francuskimi prof. Bogdan Walczak swoimi badaniami objął również pożyczki z innych języków, zwłaszcza z języka angielskiego i z języków słowiańskich, jak: *O zapożyczeniach leksykalnych z języka ukraińskiego we współczesnej polszczyźnie pisanej*²¹; *Dwa przyczynki do dziejów polsko-słowiańskich związków językowych. 1. Ewolucja stylistyczna zapożyczeń czeskich w języku polskim. 2. Dedykacja Andrzeja Skulskiego z roku 1630 jako przykład siedemnastowiecznego tekstu rusko-polskiego*²²; *The earliest borrowings from English into Polish*²³. Syntetyczne ujęcie ważnego problemu z zakresu wpływów obcych, mianowicie ich chronologii, bazujące tak na dociekaniach własnych, jak i na znaczących pracach innych autorów, przedstawił w szkicu *Chronologia wpływów obcych w dziejach języka polskiego w świetle nowych prac historycznojęzykowych*²⁴.

Badając wpływy obce w polszczyźnie, prof. Bogdan Walczak dochodzi do ważnych dla nauki ustaleń z dziedziny teorii i metodologii badań nad zapożyczeniami leksykalnymi. Szczególnie istotne miejsce w tym zakresie zajmuje zaprezentowanie ustaleń z zakresu metody świadectw bezpośrednich w badaniach etymologicznych nad zapożyczeniami. W tym nurcie badawczym mieszczą się liczne prace, jak np.: *Metoda świadectw bezpośrednich w badaniach etymologicznych nad zapożyczeniami*²⁵; *Borrowings and the evolution of phonological systems*²⁶; *Z zagadnień etymologizacji zapożyczeń romańskich w języku polskim*²⁷;

¹³ „Studia Romanica Posnaniensia” XIII, 1988, s. 193–199.

¹⁴ [w:] : *Z polskich studiów slawistycznych, Seria 5, Językoznawstwo*, Warszawa 1978, s. 315–323.

¹⁵ „Studia Romanica Posnaniensia” IV, 1978, s. 119–135 (współautor: E. Kurkiewicz-Rzepakowa).

¹⁶ „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny” nr 96 za 1978, Poznań 1980, s. 52–56

¹⁷ [w:] *O języku literatury*, Katowice 1981, s. 289–302

¹⁸ „Zeszyty Naukowe WSP w Szczecinie” nr 38, „Prace Wydziału Humanistycznego” nr 11, Szczecin 1982, s. 327–345.

¹⁹ „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” XXXII, 1986, s. 291–298.

²⁰ [w:] *Les contacts linguistiques franco-polonais*, éd. Z. Cygal-Krupa, Lille 1995, s. 233–242.

²¹ [w:] *Z polskich studiów slawistycznych, Seria VI, t. 2, Językoznawstwo*, Warszawa 1983, s. 227–234 (współautorzy: T. Kuroczycki, W. R. Rzepka).

²² [w:] *Słowiańskie kontakty. Język i literatura*, red. B. Tichoniuk, Zielona Góra 1996, s. 63–72 (współautor: M. Witaszek-Samborska).

²³ „Studia Anglica Posnaniensia”, „An international Review of English Studies” XVI, Poznań 1983, s. 121–131.

²⁴ [w:] *W kręgu wiernej mowy*, red. M. Wojtak i M. Rzeszutko, Lublin 2004, s. 409–417.

²⁵ „Prace Filologiczne” XXXIII, 1986, s. 171–179.

²⁶ „Lingua Posnaniensis” XXIX, 1987, s. 89–103.

²⁷ [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1982, s. 172–194.

*Z problematyki badań etymologicznych nad zapożyczeniami romańskimi*²⁸; *Zapożyczenia na płaszczyźnie „langue” i „parole”*²⁹; *Rola desygnatu i realiów w badaniach etymologicznych nad zapożyczeniami*³⁰; *Morfosemantyzm i leksykalizm w etymologii a zapożyczenia wyrazowe*³¹; *Paralele w rozwoju znaczeniowym galicyzmów w języku polskim i rosyjskim*³²; *Granica między jednostkami leksykalnymi rodzimymi i obcego pochodzenia*³³; *Emploi du verbe en fonction „support” en français et en polonais : étude comparative pour des applications en génie linguistique*³⁴; *Słownictwo obcego pochodzenia na warsztacie badacza: problem granic („głębokości”) opisu genetycznego*³⁵; *Zapożyczenia leksykalne: teoria i metodologia badań*³⁶; *O pewnym osobliwym typie kalk semantycznych*³⁷; *Z teorii i metodologii badań nad zapożyczeniami leksykalnymi (zapożyczenia i przeniknięcia)*³⁸.

Fundamentalnym zagadnieniem dla dziejów języka polskiego jest problem genezy polskiego języka literackiego. Kwestia ta zajmuje istotne miejsce w badaniach prof. Bogdana Walczaka, który w swoich pracach proponuje nowe ustalenia, do których dochodzi, stosując m.in. niewykorzystywaną dotychczas w takich rozważaniach statystykę, a także proponując inne nowatorskie metody badawcze. Ten o wysokiej randze nurt badawczy prezentują takie prace, jak np.: *Przyczyna i skutek w kwantytatywnej interpretacji procesów językowych*³⁹; *Chrześcijaństwo i Kościół w dziejach języka polskiego*⁴⁰; *Pochodzenie polskiego języka literackiego w świetle nowej metody*⁴¹; *Czy tzw. dialekt kulturalny poprzedził powstanie polskiego języka literackiego?*⁴²; *Komu zawdzięczamy polski język literacki?*⁴³; *Rola państwa w dziejach języka polskiego*⁴⁴; *Mikołaj Rej twórcą polskiego języka literackiego?*⁴⁵; *Na kogo dźlżim polskija knižoven ezik?*⁴⁶.

²⁸ [w:] „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny” nr 97–99 za 1979–1981, Poznań 1983, s. 190–194

²⁹ [w:] „Studia Romanica Posnaniensia” X, 1983, s. 49–57.

³⁰ [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1984, s. 149–164.

³¹ [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1987, s. 231–242.

³² [w:] *Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1989, s. 77–93.

³³ [w:] *Opisać słowa*, red. A. Markowski, Warszawa 1992, s. 222–232.

³⁴ [w:] *14ème Colloque Européen sur le Grammaire et le Lexiques Comparés des Langues Romanes. Résumé des communications*, Tel Aviv 1995, s. 56.

³⁵ [w:] *Leksyka słowiańska na warsztacie językoznawcy*, red. H. Popowska-Taborska, Warszawa 1997, s. 269–280.

³⁶ [w:] *Polszczyzna północno-wschodnia 2*, red. B. Nowowiejski, Białystok 1999, s. 69–107.

³⁷ [w:] *Słowotwórstwo, semantyka i składnia języków słowiańskich*, t. 2, red. M. Blicharski przy udziale J. Lubochy-Kruglik, Katowice 2000, s. 73–80.

³⁸ [w:] *Wokół polszczyzny dawnej i współczesnej*, red. B. Nowowiejski, Białystok 2006, s. 425–434.

³⁹ „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” XLI, 1988, s. 137–144.

⁴⁰ „Życie i Myśl” 1984, nr 4, s. 58–74.

⁴¹ [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1990, s. 5–19.

⁴² [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1992, s. 87–97.

⁴³ [w:] *Język a chrześcijaństwo*, red. I. Bajerowa. M. Karpluk i Z. Leszczyński, Lublin 1993, s. 23–42.

⁴⁴ [w:] *Poznańskie Spotkania Językoznawcze*, t. XIV, red. Z. Krążyńska i Z. Zagórski, Poznań 2005, s. 85–95.

⁴⁵ [w:] *Na językoznawczych ścieżkach. Prace ofiarowane Profesorowi Jerzemu Podrackiemu*, red. A. Mikolajczuk i R. Pawelec, Warszawa 2007, s. 175–182.

⁴⁶ „Slavjanski Dialozi” IV, 2007, kn. 8, s. 140–151.

W związku z rozważaniami nad genezą polskiego języka literackiego pozostają interesujące i ważne studia nad staropolszczyzną, skupiające się zwłaszcza na zagadnieniach leksykalnych, gramatycznych (fleksyjnych i słowotwórczych), stylistycznych, a także na metodzie badań tekstów staropolskich, by wymienić choćby: *Jak dopełnić znany nam zasób leksykalny staropolszczyzny*⁴⁷; „*Jakośm ... nie wyplawił żrzebca szestroka...*” (*Archaiczna formacja słowotwórcza w poznańskich rotach sądowych*)⁴⁸; *Historycznojęzykowe prolegomena do staropolskiego kanonu mszy*⁴⁹; *Jeszcze o stylu Kazań gnieźnieńskich*⁵⁰; *Rozkażniki w Rozmyślaniu przemyskim (na tle kilku innych tekstów staropolskich)*⁵¹; *O transkrypcji średniowiecznych zabytków językowych*⁵².

Prof. Bogdan Walczak swoje zainteresowania tekstami staropolskimi rozszerzył też na epoki późniejsze, na dobę średniopolską, ze szczególnym uwzględnieniem wieku XVI, a nawet na dobę nowopolską. Badania języka autorów i tekstów wskazanych epok zaowocowały licznymi studiami głównie leksykalnymi, ale też skupionymi na zagadnieniach stylistycznych i systemu językowego. Dociekaniem objął najważniejszych twórców literatury renesansowej i wieków późniejszych, pokazując ich rolę w dziejach języka polskiego, trwały wkład, jaki pozostawili w polszczyźnie, prezentując ich teksty jako świadectwo języka danej epoki, omawiając ich świadomość językową, a także wyzyskanie ich tekstów w polskiej leksykografii, jak np.: *Kilka uwag o języku Piotra Tomickiego*⁵³; *Osobliwości leksykalne Worka Judaszowego Sebastiana Fabiana Klonowica*⁵⁴; *Hapaks legomena z dzieł Marcina Bielskiego w Słowniku polszczyzny XVI wieku*⁵⁵; *Łukasza Górnickiego teoria kultury języka*⁵⁶; *Dwie uwagi o dialogu Jana Seklucjana Studenta*⁵⁷; *Siedemnastowieczny styl niski (na przykładzie „Liber chororum” Waleriana Nekandy Trepki)*, Cz. I, *Wstęp – Fonetyka – Słownictwo: wyzwiska, wyrazy obelżywe, wulgaryzmy i obscena*⁵⁸; *Siedemnastowieczny styl niski (na przykładzie „Liber chororum” Waleriana Nekandy Trepki)*, Cz. II, *Słownictwo (c.d.): Kolokwializmy leksykalne i frazeologiczne – Elementy komizmu języko-*

⁴⁷ [w:] *Studia historycznojęzykowe I*, red. M. Kucala i Z. Krążyńska, Kraków 1994, s. 7–13 (współautor: W. R. Rzepka).

⁴⁸ [w:] *Studia historycznojęzykowe I*, red. M. Kucala i Z. Krążyńska, Kraków 1994, s. 93–100 (współautor: W. R. Rzepka).

⁴⁹ [w:] *Tekst sakralny. Tekst inspirowany liturgią*, red. G. Habrajska, Łódź 1997, s. 75–84 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵⁰ [w:] *Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny*, t. IV, red. M. Białokórska, Szczecin 1998, s. 113–137.

⁵¹ [w:] *Amoenitates vel lepores philologiae*, red. R. Laskowski i R. Mazurkiewicz, Kraków 2007, s. 295–308 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵² [w:] *Badania historycznojęzykowe. Stan, metodologia, perspektywy*, red. B. Dunaj i M. Rak, Kraków 2011, s. 185–190.

⁵³ „*Studia Polonistyczne*” VII, 1980, s. 141–150 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵⁴ „*Prace Filologiczne*” XXXI, 1982, s. 299–308 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵⁵ „*Prace Filologiczne*” XXXII, 1985, s. 323–335 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵⁶ „*Studia Polonistyczne*” XVIII/XIX, 1992, s. 147–168 (współautor: W. R. Rzepka).

⁵⁷ „*Prace Filologiczne*” LIII, 2007, s. 665–674.

⁵⁸ [w:] *Odmiany polszczyzny XVII wieku*, red. H. Wiśniewska i Cz. Kosyl, Lublin 1992, s. 181–189.

wego – Składnia⁵⁹; Norwid – interpretator Bogurodzicy⁶⁰; Sienkiewicz w dziejach języka polskiego⁶¹.

Prof. Bogdan Walczak, poza badaniem polszczyzny ogólnej, zajął się również polszczyzną regionalną, w największej mierze – wielkopolską, co wyjaśnić można nie tylko sentymentem do tzw. małej ojczyzny, ale chyba głównie rolą tej terytorialnie uwarunkowanej odmiany polszczyzny w kształtowaniu polskiego języka ogólnego i literackiego. Liczne studia z tego zakresu, a także współautorstwo wspomnianego wcześniej *Słownika gwary miejskiej Poznania*, nawiązują tak do historii języka regionu, jak i do jego współczesności. Poruszają one tak fundamentalne zagadnienia, jak warstwy chronologiczne i genetyczne leksyki wielkopolskiej, nawiązują do regionalnej historii nauki, prezentując ustalenia Edmunda Bojanowskiego dotyczące słownictwa regionalnego i wielkopolskiego gwarowego, wreszcie pokazują teksty historyczne zaświadczone tę regionalną odmianę języka polskiego, by wymienić choćby: *Archaiczna warstwa poznańskich regionalizmów leksykalnych*⁶²; *Wpływy niemieckie w gwarze miejskiej Poznania*⁶³; *Właściwości językowe wielkopolskiego rękopisu Jerzego Argiglobyna (Poznańczyka) z połowy XVI wieku*⁶⁴; *O zbiorze „prowincjonalizmów” wielkopolskich Edmunda Bojanowskiego*⁶⁵; *Edmund Bojanowski jako badacz ludowego słownictwa wielkopolskiego*⁶⁶; *Józef Łoś o polszczyźnie poznańskiej. Kartka z dziewiętnastowiecznych dziejów języka w Wielkopolsce*⁶⁷; *Kroniki benedyktynek poznańskich – zabytek polszczyzny wielkopolskiej XVII i XVIII wieku*⁶⁸.

Następnym ważnym nurtem badawczym prof. Bogdana Walczaka są dzieje polskiej leksykografii. Badacz poświęca kolejne swoje studia różnym zagadnieniom ogólnym związanym z leksykografią historyczną, a także kwestiom szczegółowym, zwłaszcza dotyczącym słowników Murmeliusza, Daneta, Troca, Lindego czy Słownika wileńskiego (któremu poświęcił wymienioną wcześniej monografię, jedyną tak szczegółową, erudycyjną, świetnie zaświadczonej materiałowo, a także ukazującą szeroki kontekst leksykograficzny pracę o tym dziewiętnastowiecznym słowniku ogólnym języka polskiego). Spośród prac szczegółowych, tak dotyczących konkretnych słowników, jak i metody pracy leksykograficznej, wymienić należy np.: *Kwalifikatory w słownikach języka polskiego*⁶⁹; *Kontekst wyrazowy*

⁵⁹ „Slavia Occidentalis” 48/49, 1992, s. 241–247.

⁶⁰ „Studia Polonistyczne” XVI/XVII, 1991, s. 307–330 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁶¹ [w:] *Język osobniczy jako przedmiot badań naukowych*, red. J. Brzeziński, Zielona Góra 1988, s. 129–139.

⁶² „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” XXXIV, 1989, s. 279–285 (współautor: M. W i t a s z e k-S a m b o r s k a).

⁶³ [w:] *Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, „Rozprawy Sławistyczne” 4, Lublin 1989, s. 283–295 (współautor: M. W i t a s z e k-S a m b o r s k a).

⁶⁴ „Slavia Occidentalis” 46/47, 1991, s. 167–184 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁶⁵ „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” 30, 1993, s. 91–101 (współautor: M. W i t a s z e k-S a m b o r s k a).

⁶⁶ „Grabonoskie Zapiski Regionalne” 5, 1995, s. 55–63.

⁶⁷ [w:] *Studia z historii języka polskiego i stylistyki historycznej ofiarowane Profesor Halinie Wiśniewskiej na 50-lecie Jej pracy naukowo-dydaktycznej*, red. Cz. Kosyl, Lublin 2001, s. 231–240.

⁶⁸ [w:] *Wokół archeologii słów i ich funkcjonowania. Księga jubileuszowa ofiarowana Profesorowi Andrzejowi Bańkowskiemu*, red. S. Podobiński i M. Lesz-Duk. Częstochowa 2001, s. 21–27.

⁶⁹ [w:] *Wokół języka. Rozprawy i studia poświęcone pamięci Profesora Mieczysława Szymaczaka*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1988, s. 413–422.

w leksykografii⁷⁰; *Nowe prace o polskich słownikach osiemnastowiecznych*⁷¹; *Słownik Murmeliusza na tle leksykografii polskiej XVI wieku*⁷²; *Co wiemy, a czego nie wiemy o słowniku Trotza*⁷³; *Nazwy własne w Słowniku języka polskiego Samuela Bogumila Lindego*⁷⁴; *Formy fleksyjne kwalifikowane jako archaizmy w „Słowniku” Lindego*⁷⁵; *Leksyka potoczna w Słowniku Wileńskim*⁷⁶; *Prowincjonalizmy śląskie w Słowniku wileńskim*⁷⁷; *Niedocenione dzieło polskiej leksykografii – Słownik wileński*⁷⁸.

W nurt badań historycznojęzykowych prof. Bogdana Walczaka wpisują się jego liczne prace z zakresu onomastyki, przynoszące nie tylko nowe rozstrzygnięcia, ale też proponujące nowe metody badania i opisu nazw własnych. Do najważniejszych, nowatorskich studiów poświęconych rodzimym i, zwłaszcza, obcego pochodzenia nazwom proprialnym należy zaliczyć m.in.: *Z historii adaptacji obcych nazw geograficznych w polszczyźnie XVI i XVII wieku. (Uwagi o rodzaju i liczbie)*⁷⁹; *Czynniki pozajęzykowe w zakresie przejmowania obcych nazw własnych do współczesnego języka polskiego*⁸⁰; *Współczesne tendencje w zakresie adaptacji obcych nazw własnych w języku polskim*⁸¹; *British proper names in the oldest Polish newspaper*⁸²; *Niemieckie nazwy geograficzne w najstarszej polskiej gazecie*⁸³; *Nazwy geograficzne pochodzenia łacińskiego i romańskiego na obszarze Polski*⁸⁴; *Dzieje języka a nazwy własne*⁸⁵; *Etniczne zróżnicowanie nazewnictwa a polityka*⁸⁶.

W nurcie badań historycznojęzykowych znalazły się oryginalne studia z zakresu stylistyki historycznej, przynoszące nowe, ważne dla nauki rozstrzygnięcia. W swoich nowatorskich, znakomicie teoretycznie podbudowanych pracach Badacz niejednokrotnie podwa-

⁷⁰ „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego” LIII, 1997, s. 157–167.

⁷¹ [w:] *Studia romanica in honorem Stanisłai Gniadek*, red. H. Misterski i J. Sypnicki, „Prace Komisji Językoznawczej PTPN” t. XXII, Poznań 1994, s. 45–57.

⁷² „Rocznik Wieluński” 1, 2001, s. 7–16.

⁷³ „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny” nr 107 za 1991–1993, cz. 2, Poznań 1994, s. 149–158.

⁷⁴ „Prace Filologiczne” XXX, 1981, s. 113–124 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁷⁵ „Studia Polonistyczne” X, 1983, s. 105–131 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁷⁶ [w:] *Język. Teoria – Dydaktyka*, Kielce 1986, s. 183–214.

⁷⁷ „Studia Polonistyczne” XIV/XV, 1987, s. 321–333.

⁷⁸ „Prace Filologiczne XXXIV, 1988, s. 273–296.

⁷⁹ [w:] *Warsztat współczesnego onomasty. Materiały z III Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej*, red. D. Kopertowska, Kielce 1983, s. 153–162 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁸⁰ „Zeszyty Naukowe wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Językoznawcze” 11, Gdańsk 1985, s. 97–100.

⁸¹ „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Językoznawcze” 10, Gdańsk 1984, s. 45–50.

⁸² „Studia Anglica Posnaniensia” XXIII, 1990, s. 85–94.

⁸³ [w:] „*Tgoli chole Městró*”. *Gedenkschrift für Reinhold Olesch*, Köln – Wien 1990, s. 185–192.

⁸⁴ [w:] *Wpływy obce w nazewnictwie Polski*, „Acta Universitatis Lodzianis, Folia Linguistica” 27, Łódź 1993, s. 325–333.

⁸⁵ [w:] *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*, red. R. Mrózek, Katowice 2004, s. 29–45.

⁸⁶ [w:] *Terytorialne i etniczne zróżnicowanie nazewnictwa*, red. A. Belchnerowska, B. Frankowska-Kozak i J. Ignatowicz-Skowrońska, Szczecin 2006, s. 13–20.

za ugruntowane przez lata sądy, przedstawiając nową, dobrze materiałowo uargumentowaną wykładnię podejmowanych problemów. Szczególne miejsce w tych dociekaniach zajmuje twórczość Henryka Sienkiewicza i stosowane przez pisarza typy stylizacji językowej. Niepodważalnym osiągnięciem prof. Bogdana Walczaka w tym nurcie badawczym jest m.in. wykazanie fałszywości tezy o gwarze podhalańskiej jako środku archaizacji języka „Krzyżaków”, ale też spojrzenie na problem archaizacji z punktu widzenia socjolingwistyki czy też porównanie dwóch modeli archaizacji w powieściach Sienkiewicza i Kraszewskiego, podejmujących ten sam wątek historyczny („Krzyżacy”). Istotne znaczenie dla historycznej stylistyki mają też rozważania poświęcone niejednoznacznie w nauce interpretowanemu problemowi historycznojęzykowej świadomości (wiedzy) Jana Kochanowskiego i w związku z tym ewentualnego stosowania przez poetę archaizacji fleksyjnej. Zarysowanym problemom Badacz poświęcił m.in. prace: *Archaizacja językowa w „Trylogii” a zróżnicowanie socjalne polszczyzny XVII wieku*⁸⁷; *Gwara podhalańska środkiem archaizacji języka „Krzyżaków”*⁸⁸; *O języku „Krzyżaków” Henryka Sienkiewicza*⁸⁹; *Dwa modele archaizacji językowej (Krzyżacy Kraszewskiego a Krzyżacy Sienkiewicza)*⁹⁰; *Czy Jan Kochanowski stosował archaizmy fleksyjne?*⁹¹.

Oprócz wielkiej wagi dorobku naukowego prof. Bogdana Walczaka z zakresu historii języka polskiego, Badacz wiele miejsca poświęcił kulturze języka polskiego oraz problemowi normalizacji polszczyzny. Zagadnienia te rozważał głównie z perspektywy ogólnej polszczyzny współczesnej, ale też uwzględniał aspekt historyczny. W swoich studiach skupiał się zwłaszcza na problemach ogólnych, teoretycznych i metodologicznych, by wymienić takie prace, jak: *O tzw. kryterium narodowym oceny innowacji językowych*⁹²; *O kryteriach poprawności językowej – polemicznie*⁹³; *Norma językowa a praktyka leksykograficzna (Rys historyczny)*⁹⁴; *Norma językowa wobec elementów obcego pochodzenia*⁹⁵; *Przegląd kryteriów poprawności językowej*⁹⁶; *Aperçu sur la culture de la langue en Pologne*⁹⁷; *Regionalna geneza norm współczesnej polszczyzny literackiej w ujęciu ilościowym*⁹⁸; *Istota*

⁸⁷ [w:] *Trylogia – Sobieski – Victoria wiedeńska. Cz. I. Trylogia. W stulecie dzieła*, red. L. Ludorowski, Lublin 1985, s. 241–262.

⁸⁸ „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny” nr 102 za 1985, Poznań 1987, s. 67–71.

⁸⁹ [w:] *Polska powieść historyczna XX wieku*, red. L. Ludorowski, Lublin 1990, s. 87–104.

⁹⁰ [w:] *Józef Ignacy Kraszewski. Twórczość i recepcja*, red. L. Ludorowski, Lublin 1995, s. 219–231.

⁹¹ [w:] *Jan Kochanowski w czterechsetlecie śmierci (Materiały z konferencji międzynarodowej)*, red. S. Nieznanowski i J. Święch, Lublin 1991, s. 25–39 (współautor: W. R. R z e p k a).

⁹² „Studia Polonistyczne” IX, 1981, s. 45–55.

⁹³ „Poradnik Językowy” 1986, zesz. 9–10, s. 625–632.

⁹⁴ [w:] *Norma językowa w polszczyźnie*, red. M. Bugajski, Zielona Góra 1995, s. 81–92.

⁹⁵ [w:] *Kultura języka dziś*, red. W. Pisarek i H. Zgółkowa, Poznań 1995, s. 120–133.

⁹⁶ „Poradnik Językowy” 1995, nr 9–10, s. 1–16.

⁹⁷ [w:] *Europäische Sprachkultur und Sprachpflege*, hrsg. A. Greule und F. Lebsanft, Tübingen 1998, s. 153–167.

⁹⁸ [w:] *Studia Językoznawcze*, t. 1, *Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny*, Szczecin 2002, s. 399–410.

*normy językowej (Norma jako skutek prestiżu)*⁹⁹; *Dwa poziomy normy jako językowy odpowiednik kultury wysokiej i popularnej*¹⁰⁰; *O skuteczności ingerencji normatywnej z perspektywy historii języka*¹⁰¹; *Ewolucja języka a kodyfikacja normy*¹⁰².

Wiele miejsca w dorobku naukowym Profesora zajmują prace prezentujące jego badania nad dziedzictwem kulturowym zawartym w polszczyźnie. W tym nurcie mieszczą się takie szczegółowe problemy, jak: Zachód i Wschód w dziejach języka polskiego, chrześcijaństwo w dziejach polszczyzny, odzwierciedlenie w historii języka takich zjawisk i kategorii, jak magia, moda, snobizm, megalomania narodowa itp. Znalazły one wyraz w licznych opracowaniach i studiach, by wymienić: *Obcojęzyczny element zachodni i wschodni w rozwoju słownictwa polszczyzny ogólnej*¹⁰³; *Między Wschodem a Zachodem (Uwagi o leksyce polskiego języka literackiego)*¹⁰⁴; *Zachód i Wschód w dziejach języka polskiego*¹⁰⁵; *Języki na pograniczu Wschód – Zachód w Rzeczypospolitej Obojga Narodów*¹⁰⁶.

Rozszerzając problem umiejscowienia Polski i polszczyzny na styku dwóch kultur: wschodniej i zachodniej, przeszedł Badacz do problemu miejsca (rangi, pozycji) polszczyzny na językowej mapie Europy i świata dawniej i dziś. Prace z tego zakresu, mocno osadzone w kontekstach kulturowych, etnicznych, politycznych, tak współczesnych, jak i historycznych, twórczo odwołujące się do funkcjonujących w nauce ustaleń, przyniosły takie teksty, jak: *Miejsce języka polskiego wśród języków Europy u progu trzeciego tysiąclecia*¹⁰⁷; *Język polski jako nośnik kultury europejskiej*¹⁰⁸; *Język polski wśród języków świata u progu trzeciego tysiąclecia*¹⁰⁹; *Języki słowiańskie wśród języków świata u progu trzeciego tysiąclecia*¹¹⁰; *Szanse polszczyzny w jednoczącej się Europie u progu XXI wieku*¹¹¹; *Język polski na tle języków słowiańskich (z perspektywy Honkuk University of Foreign Studies)*¹¹²; *Język polski wśród języków Europy dawniej i dziś*¹¹³.

⁹⁹ [w:] *Autorytety i normy. Materiały z konferencji 13–15 maja 2002 r.*, red. D. Kowalska, Łódź 2003, s. 499–505.

¹⁰⁰ [w:] *Relacje między kulturą wysoką i popularną w literaturze, języku i edukacji*, red. B. Myrdzik i M. Karwatowska, Lublin 2005, s. 41–47.

¹⁰¹ [w:] *Polszczyzna moja... Księga jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej i dydaktycznej Profesora Jerzego Bralczyka*, red. G. Dąbkowska i D. Lewandowska-Jaros, Warszawa 2009, s. 299–309.

¹⁰² „Język Polski” XCI, 2011, zesz. 203, s. 103–108.

¹⁰³ „Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wydział Filologiczno-Filozoficzny” nr 102 za 1985, Poznań 1987, s. 71–76.

¹⁰⁴ [w:] *Dzieje Lubelszczyzny*, t. VI: *Między Wschodem a Zachodem*, cz. II: *Piśmiennictwo pogranicza*, red. R. Łużny i S. Nieznanowski, Warszawa 1991, s. 89–103.

¹⁰⁵ [w:] *Tradycja łacińska i bizantyjska wobec idei jedności europejskiej*, red. A. W. Mikołajczak i M. Walczak-Mikołajczakowa, Gniezno 2003, s. 28–46.

¹⁰⁶ [w:] *Językowe i kulturowe dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego. Księga jubileuszowa na 1000-lecie Litwy*, red. J. Mędelska i Z. Sawaniewska-Mochowa, Bydgoszcz 2010, s. 109–115.

¹⁰⁷ [w:] *Być Europejczykiem*, red. A. W. Mikołajczak, Gniezno 2002, s. 82–108.

¹⁰⁸ „Polonistyka” LVI, 2003, nr 6, s. 324–328.

¹⁰⁹ „Postscriptum” 2006, nr 2 (52), s. 154–165.

¹¹⁰ [w:] *Paisievi četenija. Sbornik s rezjumeta*, Plovdiv 2006, s. 5.

¹¹¹ „Łużyckie Zeszyty Naukowe” 2, 2006, s. 5–13.

¹¹² [w:] *Studia polonistyczne w Azji. International Conference*, Yongin [Seul] 2007, s. 45–56.

¹¹³ „Studia Językoznawcze” 8, 2009, s. 167–176

Profesor Bogdan Walczak, jako praktykujący przez lata glottodydaktyk, prowadzący lektorat języka polskiego i wykłady o języku polskim na francuskim uniwersytecie w Lyonie, pracujący też w poznańskiej Letniej Szkole Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców, w swoich rozważaniach naukowych znalazł też miejsce dla problemów glottodydaktycznych, skupiając się zarówno na problemach praktycznych nauczyciela języka polskiego jako obcego, jak i na zagadnieniach metody nauczania obcokrajowców języka polskiego oraz przygotowania nauczyciela do takiej pracy. W tym nurcie mieszczą się takie prace, jak: *Zadania lektorów języka polskiego w ośrodkach zagranicznych a metodyka nauczania języka polskiego jako języka obcego*¹¹⁴; *Językoznawstwo typologiczne, historyczno-porównawcze, kulturowe i etnolingwistyka w kształceniu lektorów języka polskiego*¹¹⁵; *Akwizycja języka polskiego jako obcego (prolegomena historyczne)*¹¹⁶.

W twórczości naukowej prof. Bogdana Walczaka odzwierciedlenie znalazło wiele wątków badawczych. Przy tak obfitym i zróżnicowanym dorobku nie sposób wszystkie je choćby wymienić. Ale o jeszcze jednym aspekcie badań i ustaleń Profesora wspomnieć należy – o ustaleniach i propozycjach z zakresu metodologii badań lingwistycznych. Metodologia badań stanowi fundament każdej dyscypliny naukowej. W swoich rozważaniach Badacz dokonywał twórczego przeglądu stosowanych w językoznawstwie procedur badawczych, przedstawiał własne propozycje mające zastosowanie zarówno w językoznawstwie polonistycznym (współczesnym i historycznym), jak i ogólniej – sławistycznym, jak np.: *Nieemożność wskazania przyczyny jako narzędzie falsyfikacji hipotezy naukowej w językoznawstwie*¹¹⁷; *Glottochronologia jako metoda badawcza językoznawstwa historyczno-porównawczego*¹¹⁸; *O metodologii badań nad etnogenezą Słowian*¹¹⁹; *O metodzie filologicznej w badaniach z zakresu językoznawstwa diachronicznego*¹²⁰; *Etymologia a leksykografia (doba nowopolska)*¹²¹; *Język czy dialekt – problem lingwistyczny?*¹²²; *Z teorii i metodologii badań nad zapożyczeniami leksykalnymi (zapożyczenia i przeniknięcia)*¹²³; *Diachronia w językoznawstwie polonistycznym*¹²⁴; *Z zagadnień warsztatu badań etymologicznych (Teo-*

¹¹⁴ „Poradnik Językowy” 1980, zes. 9–10, s. 506–514.

¹¹⁵ [w:] *Glottodydaktyka polonistyczna*, red. J. Ignatowicz-Skowrońska, Szczecin 2010, s. 13–21 (współautor: A. Mielczarek i J. Międał).

¹¹⁶ [w:] *Glottodydaktyka polonistyczna II*, red. A. Mielczarek, Poznań 2012, s. 19–27.

¹¹⁷ [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławska, Warszawa 1994, s. 179–187.

¹¹⁸ [w:] *Varia Linguistica*, red. Ł. M. Szewczyk, Bydgoszcz 1998, s. 137–148.

¹¹⁹ [w:] *Ze studiów nad literaturą rosyjską i polską*, red. J. Świdzińskiego, Poznań 1999, s. 151–158.

¹²⁰ [w:] *Język polski. Współczesność – Historia V*, red. W. Książek-Bryłowa i H. Duda, Lublin 2005, s. 183–187.

¹²¹ „Prace Filologiczne” LI, 2006, s. 421–437.

¹²² [w:] *Korowód idei i metod. Prace na jubileusz Profesora Czesława P. Dutki i Zakładu Teorii Literatury*, red. G. Kubski i M. Mikołajczak, Zielona Góra 2006, s. 23–32.

¹²³ [w:] *Wokół polszczyzny dawnej i współczesnej*, red. B. Nowowiejski, Białystok 2006, s. 425–434.

¹²⁴ „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” LII: *Diachronia w badaniach nad językiem i w dydaktyce szkoły wyższej*. Część II, Łódź 2007, s. 143–150 (współautor: J. Międał, A. Piotrowska).

ria i metodologia w najnowszych słownikach etymologicznych języka polskiego)¹²⁵; *Wymiar ilościowy w opisie współczesnej polszczyzny*¹²⁶.

Krótki z konieczności przegląd wybranych fragmentów ogromnego, różnorodnego dorobku naukowego prof. Bogdana Walczaka prowadzi do ogólnej konstatacji, że Badacz swoimi zainteresowaniami objął niemal całą problematykę, jaka mieści się w pojęciu językoznawstwa współczesnego i historycznego, wnosząc do nauki oryginalny, twórczy wkład, rozwiązując wiele problemów wcześniej niedostrzeganych oraz proponując nowe ujęcia zagadnień w nauce istniejących. Swoim twórczym spojrzeniem ogarnął historię języka polskiego, współczesny język polski, onomastykę, socjolingwistykę, kulturę języka, glottodydaktykę oraz językoznawstwo slawistyczne i ogólne. W zakresie historii języka polskiego szczególne miejsce zajmują zagadnienia dotyczące historii leksykografii i dziejów słownictwa rodzimego i zapożyczonego. Ale też wiele fundamentalnych dla nauki prac dotyczy teorii i metodologii badań etymologicznych nad zapożyczeniami leksykalnymi, prawidłowości rozwoju znaczeniowego zapożyczeń, roli czynnika indywidualnego i społecznego w procesie zapożyczania wyrazów. Obszarem zainteresowań prof. Bogdana Walczaka są także badania diachroniczne odnoszące się do pochodzenia i powstania polskiego języka literackiego. W kręgu podejmowanej tematyki mieszczą się również różnorodne studia nad językiem wybitnych autorów, między innymi: Jana Kochanowskiego, Marcina Bielskiego, Łukasza Górnickiego, Stanisława Trembeckiego, Cypriana Norwida, Henryka Sienkiewicza czy Jana Pawła II. Prace historycznojęzykowe Badacza charakteryzują się szerokim uwzględnianiem społecznego i kulturalnego tła zjawisk językowych. Jest to historia języka na tle historii narodu. Takie widzenie polszczyzny znajduje odzwierciedlenie także w pracach z zakresu onomastyki, w których interesują prof. Bogdana Walczaka szczególnie dzieje obcych nazw własnych w polszczyźnie i obce wpływy w zakresie toponimii i antroponimii.

Prof. Bogdanowi Walczakowi w badaniach naukowych przyświeca maksyma: *Non est scientia nisi de generalibus; de singularibus non est scientia*. Jak piszą biografistki Uczonogo: „Wynika z niej dyrektywa badawcza rozpatrywania każdego faktu językowego na bardzo szerokim tle, współczesnym i historycznym, co pozwala go zinterpretować jako szczególny wypadek ogólniejszych tendencji rządzących rozwojem i funkcjonowaniem języka. Profesor stara się też uwzględniać wszystkie konsekwencje faktu, że język jest narzędziem komunikacji społecznej, które nie może żyć i rozwijać się w oderwaniu od społeczności jego użytkowników. Nigdy nie zapomina, że językoznawstwo jest nauką humanistyczną. Podziela też przekonanie o społecznej roli językoznawstwa i wynikających z niej społecznych obowiązkach językoznawcy w zakresie działalności popularyzatorskiej i kulturalnojęzykowej. W popularyzowaniu wiedzy prof. Bogdan Walczak wyznaje zasadę że w nauce nie ma zagadnień, których by nie było można w przystępny sposób przedstawić niespecjalistom – szerokiemu ogółowi użytkowników polszczyzny”¹²⁷.

Profesor Bogdan Walczak, prowadząc tak szeroko zakrojone badania, chętnie współpracował z najwybitniejszymi specjalistami z zakresu podejmowanych problemów. Wiele

¹²⁵ „Studia Językoznawcze” 7, 2008, s. 179–190.

¹²⁶ [w:] *Język żyje. Rzecz o współczesnej polszczyźnie*, red. K. Ożóg, Rzeszów 2009, s. 39–46.

¹²⁷ J. Międał, A. Piotrowska-Wojaczek, *Bogdan Walczak – uczony, nauczyciel, przyjaciel, po prostu OSOBOWOŚĆ*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia....*, op. cit., t. 1, s. 21–22.

ważnych studiów powstało w wyniku współpracy z jednym z najwybitniejszych historyków języka polskiego – Profesorem Wojciechem Ryszardem Rzepką. W swoim dorobku ma liczne prace napisane wspólnie z Profesorami: Karolem Zierhofferem, Stanisławem Bąbą, Katarzyną Dziubalską-Kołączyk, Tadeuszem Kuroczyckim, Mirosławem Skarżyńskim czy Arturem Kijasem. Do wspólnych badań zapraszał też młodszych uczonych, np.: Annę Piotrowicz, Małgorzatę Witaszek-Samborską, Mariolę Walczak, Krzysztofa Maćkowiaka, Agnieszkę Mielczarek, Jolanę Migdał, Agnieszkę Piotrowską-Wojaczyk.

Obszerny, oryginalny, o wielkiej wadze dla uprawianej dyscypliny dorobek naukowy prof. Bogdana Walczaka zjednał mu w środowisku szacunek i uznanie. Dzisiaj prof. Bogdan Walczak uznawany jest za niepodważalny autorytet w zakresie historycznego i współczesnego językoznawstwa. Z tej opinii wynikają dalsze aktywności Badacza: aktywność dydaktyczna i w zakresie kształcenia kadr naukowych. Do tej pory wypromował blisko 200 magistrów filologii polskiej, był opiekunem kilku ukończonych już przewodów doktorskich, ponadto opiniował trudną do policzenia ilość doktoratów, habilitacji i przewodów profesorskich, sześciokrotnie był powoływany na recenzenta w procedurze nadania tytułu doktora honoris causa.

By dopełnić obraz renesansowej osobowości prof. Bogdana Walczaka, wypada wspomnieć o licznych powierzanych mu funkcjach tak w macierzystej uczelni, jak w instytucjach, organizacjach i towarzystwach o charakterze ogólnopolskim, w tym między innymi: dziekana Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej, prorektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, z wyboru ogólnopolskiego środowiska naukowego członka Centralnej Komisji ds. Stopni Naukowych i Tytułu Naukowego, wiceprezesa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, członka Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, członka zarządu Polskiego Komitetu Międzynarodowej Organizacji Unifikacji Neologizmów Terminologicznych, członka kolegiów redakcyjnych kilku czasopism językoznawczych, a także redaktora naczelnego rocznika „Slavia Occidentalis”.

Ogromne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne profesora Bogdana Walczaka nie zostały niedostrzeżone. Uehonorowany został, między innymi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Bardzo ceni sobie także Odznakę Honorową Miasta Poznania, Odznakę „Za zasługi w rozwoju woj. poznańskiego”, Medal Towarzystwa „Polonia”, a także tytuł „Zasłużonego dla miasta Kalisza” i tytuł „Honorowego Obywatela Gminy Miłosław”.

W imieniu współpracowników, przyjaciół i uczniów życzymy Profesorowi długich lat życia w dobrym zdrowiu!

ALICJA PIHAN-KIJASOWA

Professor Bogdan Walczak: a complete linguist

Summary

Bogdan Walczak, full professor, doctor habilitatus and one of the most distinguished students of Professor Władysław Kuraszkiewicz. Since his graduation from the Polish Faculty of Adam Mickiewicz University in 1965, he developed his career at the Poznań university where he was awarded his doctor and doctor habilitatus

degrees. At the behest of the University Council of the Faculty of Polish and Classical Philology he was appointed professor. Bogdan Walczak made his academic debut in 1964. Since that time, he has published over a thousand research and popular science works on various linguistic sub-disciplines, with special emphasis placed on linguistics related to the Polish and Slavic languages. The history of the general Polish language and its regional variations have been at the centre of his research. On the other hand, he has devoted a large part of his work to contemporary Polish, the culture of the Polish language and the cultural heritage enshrined in the Polish language, glottodidactics, onomastics, social linguistics and methodology of linguistic research. Professor Bogdan Walczak is also a valued academic teacher and organizer of research activities.

He has received many awards, including the Order of Polonia Restituta and the Medal of the Commission of National Education for his remarkable research and academic achievements and for his organizational work, which has been of such importance to his alma mater.

In 2012, when he retired, he was granted the esteemed title of senior professor of Adam Mickiewicz University in Poznań.

Keywords: history of science, artist biographies, linguistics, researcher, academic teacher, organizational functions.

